

Rv. 3/25 Ommangsvollen-Grundset

Massedeponi Gampmyra

Elverum kommune

STATENS VEGVESEN

GAMPMYRA NATURTYPEREGISTRERING

FAGRAPPORTE NATURMANGFOLD

ADRESSE COWI AS
Grensev. 88
Postboks 6412 Etterstad
0605 Oslo
TLF +47 02694
WWW cowi.no

OPPDRAGSNR. A058685
DOKUMENTNR. 1
VERSJON 2
UTGIVELSESDATO 25. februar 2016
UTARBEIDET Beate Heidenreich
KONTROLLERT Kristin Moldestad
GODKJENT Heidi Bergom

Sammendrag

I forbindelse med massedeponi på Gampmyra i Elverum har Statens vegvesen Region øst engasjert COWI AS til å utrede temaet naturmangfold. Tiltaket utløser ikke krav til konsekvensutredning.

Data er innhentet fra offentlig tilgjengelige databaser, utarbeidet rapport om Gampmyra og supplert med befaring den 5.11.2015.

Naturmangfoldet består av flora og fauna som er vanlig i fylket og verdien av naturen er vurdert til lav verdi. Skogen rundt myra er av middel bonitet med gran som hovedtreslag, med innslag av furu på tørrere koller. Vegetasjonen er en mosaikk av bærlyngskog og blåbærskog. Gampmyra har høy vannstand, og er våtest i vest og noe tørrere mot øst. De tørreste områdene har enkelte småvokste furuer, og noen stående døde trær. I forbindelse med dreneringsgrøftene er det ulike grasarter som ikke ellers vokser på myra. Vegetasjonstypen kategoriseres som skog-/krattbevokst fattigmyr. Det er stor dødelighet på yngre furuer som følge av beiting fra hjortedyr.

Tiltakets omfang består i hovedsak av arealbeslag. Konsekvensen av tiltaket er tap av skogsområder og avrenning av næringsholdige masser til elva Terningåa. Samlet sett er konsekvensen vurdert til å være liten negativ for naturmangfoldet, og tiltaket vil ikke true forvaltningsmålet for arter, økosystemer eller naturtyper i lov om naturmangfold (§§ 4, 5 og 23). Avbøtende tiltak for å bedre forholdene for naturmangfold anbefales.

De miljømessige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet. Forslagstillers vurderinger av prosjektet er: **Kunnskapsgrunnlaget §8:** Det foreligger god og oppdatert dokumentasjon av naturen i planområdet. Til tross for at befaring ble gjennomført sent i vekstsesongen, antas det at naturmangfoldet på stedet er godt kjent og at informasjonen er tilstrekkelig som grunnlag for videre arbeid.

Føre-var-prinsippet §9: Fordi kunnskapsgrunnlaget er godt er konsekvensene av tiltaket i forhold til naturmangfoldet godt kjent. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig, ved oppfølgende registreringer av svartelistede karplanter. Det er liten fare for at tiltaket vil ha store og ukjente negative konsekvenser for naturmangfoldet.

Økosystemtilnærming og samlet belastning §10: Arealbeslag er en av de store truslene for naturmangfoldet. Tiltaket medfører tap av natur i form av arealbeslag og avrenning til vassdrag, men tiltaket utgjør svært lite sett i en større sammenheng.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver §11: Kostnadene, inklusive avbøtende tiltak, bæres av Statens vegvesen.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12: Det legges som en forutsetning at de mest miljøforsvarlige teknikker legges til grunn, Lokaliseringen av tiltaket er nær eksisterende infrastruktur og ny veg.

INNHOLD

1	Forord	4
2	Metode	5
3	Om tiltaket	6
4	Naturmangfold	7
4.1	Naturgrunnlag	7
4.2	Vegetasjon	9
4.3	Landskapsøkologiske sammenhenger	9
4.4	Vannforekomster	10
5	Verdi	10
6	Konsekvenser av massedeponiet	11
7	Forslag til avbøtende tiltak	11
8	Supplerende undersøkelser	11
9	Naturmangfoldloven kap 2- forslagstillers vurdering	12
10	Kilde	14

1 Forord

I forbindelse med massedeponi på Gampyra i Elverum har Statens vegvesen Region øst engasjert COWI AS til å utrede temaet naturmangfold.

Prosjektet er vurdert og tiltaket utløser ikke krav til konsekvensutredning. Statens vegvesen begrunner dette med: *"Tiltaksområdet er ikke vernet, eller foreslått vernet. Det viser seg at den verdifulle naturtypen som er markert i naturbasen har fått feil plassering i kartet, og hører hjemme på nordsiden av traseen til den planlagte riksvegen. Gampmyra er i likhet med mange andre myrer i disse traktene kraftig grøftet og drenert. Dette er tiltak som ble gjort for mange år siden, og myra fremstår ikke som noen spesiell naturtype verken lokalt eller regionalt. Ut fra kunnskapsgrunnlaget en har fra naturbasen, supplert med registreringene som ble gjort ved befaring i området, kan en ikke se at det ønskede tiltaket utløser behov for konsekvensutredning jf. forskriftens vedlegg III ledd a, d eller m."*

I denne fagrapporten gjennomgås prosjektet i forhold til kravene i naturmangfoldloven. Arbeidet er utført av COWI AS ved Kristin Moldestad og Beate Aase Heidenreich.

Eventuelle spørsmål til rapporten kan rettes til Beate Aase Heidenreich på mail: bahe@cowi.no.

Oslo, februar 2016

2 Metode

Data er innhentet fra nettbaserte baser som Artsdatabanken, Artsobservasjoner, Arealinformasjon, Naturbase, Skog og landskap og Vann-nett. Området ble befart 5.11.2015 av planteviter og cand. agric Kristin Moldestad og naturforvalter Beate Aase Heidenreich.

Både registreringer og anbefalinger bygger på naturtypeinndeling og verdisetting fra DN-Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2006). Vegetasjonstyper er beskrevet etter Fremstad (1997). Artsdatabanken er benyttet for oversikt over rødlistearter (Henriksen et al. (2015), rødliste for naturtyper (Lindgaard et al 2011) og fremmede arter i Norge (Gederaas et al. 2012). Arts-bestemmelser av karplanter er blitt utført i tråd med Lid & Lid, 7. utgave 2005.

Verdivurderingene er gjort i forhold til håndbøkene beskrevet tidligere. Omfangsvurderingen bygger på hvor stor negativ påvirkning tiltaket vil ha på delområdet. Konsekvens er en samlet vurdering av ulempen omfanget av tiltaket vil ha på naturmangfoldet i delområdet.

Influensområde

Influensområdet for tiltaket varierer innen fagtema naturmangfold. I hovedsak er influensområdet knyttet til direkte arealbeslag. For landskapsøkologiske sammenhenger er influensområdet større enn planområdet (blant annet trekkruiter for hjortevilt). For vannmiljø er influensområdet vurdert til å være nedstrøms planområdet.

Avgrensning av temaet

I Naturmangfoldlovens §3 er naturmangfold definert til: *"biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning"*. I plansammenheng er det først og fremst viktig å belyse naturmangfold som har høy verdi. Med begrepet "verdifullt naturmangfold" menes i denne sammenhengen først og fremst sjeldne, eventuelt rødlistede naturtyper eller arter, og arter eller naturtyper som Norge har et særlig ansvar for, viktige naturtypelokaliteter og arter som det er knyttet internasjonale forpliktelser til. Andre eksempler på verdifullt naturmangfold er særegne landskap, vannforekomster og geologiske forekomster.

Leveområder for flora og fauna som er vanlig i Norge vil i denne sammenhengen få lav verdi. Den vanlige/ trivielle naturen kan bli sterkt påvirket og/eller få endrede livsvilkår som følge av tiltaket. Slike endringer vurderes ikke å påvirke forvaltningsmålene for økosystemer, arter eller naturtyper jf. naturmangfoldlovens §§ 4-5 og anses i denne sammenhengen ikke som vesentlige.

3 Om tiltaket

Statens vegvesen har i arbeidet med planlegging av ny rv. 3/25 gjennom Løten og Elverum kommet frem til at det er behov for å finne egnede steder til deponering av rene løsmasser fra byggingen av det nye veganlegget. Gampmyra er valgt ut som et mulig området til dette formålet.

Gampmyra ligger sør for, og delvis innenfor reguleringsplan for rv. 3 Løten grense-Grundset og rv. 25 Åkroken-Basthjørnet. Myra er markert tiltaksområde på figur 1.

Arealet som ønskes benyttet til massedeponi er lokalisert innenfor gnr.14/bnr.25, gnr.14/bnr.196 og gnr.13/bnr.1. Tiltaksområdet ligger i randsonen av et høydedrag hvor det er uttak av masser til pukk- og grusproduksjon. Terrenget skråner fra riksveien i sør ned mot Gampmyra, og det er denne landskapssenkningen Statens vegvesen foreslår å fylle igjen med rene masser i anleggsperioden. Etter anleggsperioden skal området tilbakestilles til opprinnelig arealformål, LNFR-områder for skogbruk.

Figur 1. Flyfoto sammenstilt med plan for ny rv. 3/25. Deponiområdet er markert med hvit skravur.

4 Naturmangfold

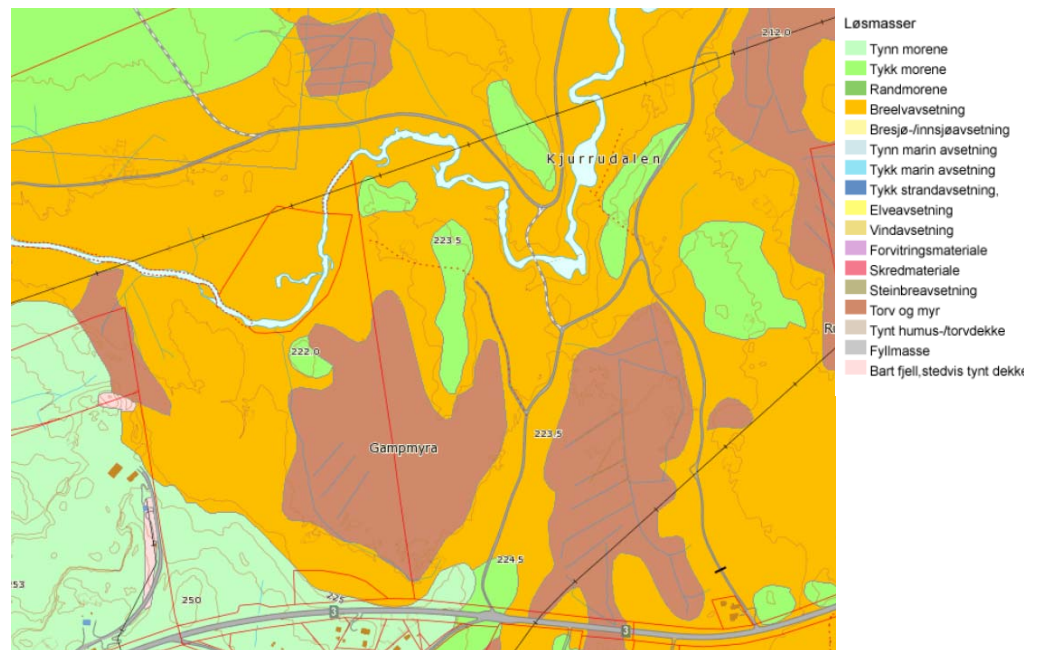
4.1 Naturgrunnlag

4.1.1 Vegetasjonssone og geologi

Tiltaksområdet ligger nord for rv. 3/25. Fra rv. 3/25 heller terrenget nedover mot Gampmyra. Gampmyra er flat, på nordsiden av myra er det småkupert terreng.

Lokaliteten ligger i sørboreal vegetasjonssone hvor barskog dominerer Moen (1998). Planområdet ligger noen kilometer vest for Elverum i Hedmark fylke.

Områdene rundt Gampmyra består av breelvavsetninger. Selve myra består av torvmasser. Torv og myr er organisk jord dannet av døde planterester, med mektigheter større enn 0,5 m (NGU løsmassekart). Dybden på myra er ikke kjent, men det antas at torvdekket er mellom 1,5-2 meter dypt ut fra grunnboringer som er gjennomført nord på myra (COWI). Berggrunnen under myra består av granittisk gneis (NGU berggrunnskart).

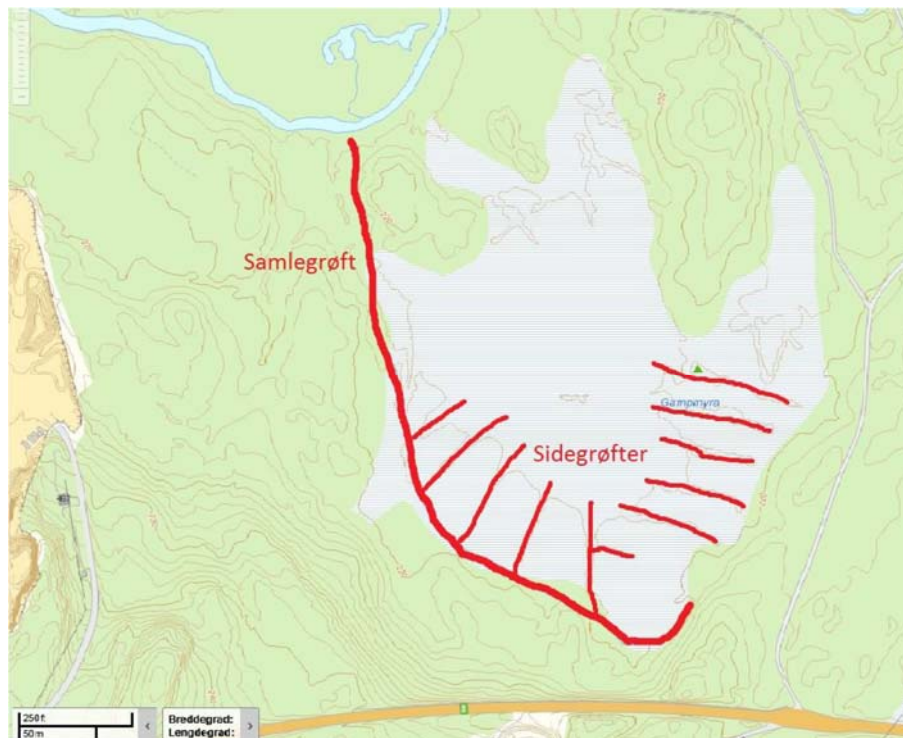
Figur 2. Kartet viser kvartærgeologien i området rundt Gampmyra. Kilde: NGU løsmassekart

4.1.2 Tekniske inngrep

Gampmyra er drenert og har vært det i mange år. Dreneringen hadde som formål å bedre dyrkingsforholdene for skog.

Det har vært drevet hogst på og rundt myra. På befaringen var store deler av områdene nord for myra avvirket. Det er flere traktorveger på og ved myra. Vest for Gampmyra er det uttak av masser.

Figur 3. Tegningen viser dreneringsgrøftene i myrområdet. Tegning: Statens vegvesen

Figur 4 Sidegrøft i skog (t.v), grøft i myr (t.h). Foto: COWI AS

4.2 Vegetasjon

4.2.1 Vegetasjonstyper

Skogen rundt myra er av middels bonitet med gran som hovedtreslag, med innslag av furu på tørrere koller. Vegetasjonen er en mosaikk av bærlyngskog A2 og blåbærskog (A4). (Fremstad 1997) Dominerende vekster på kollene er furu, gran, grå reinlav, lys reinlav, kvitkrull, smylegras, røsslyng, tyttebær, blåbær. Skogen danner en kant mot det åpne myrområdet av Gampmyra.

Gampmyra har høy vannstand, og er våtest i vest og noe tørrere mot øst. De tørreste områdene har enkelte småvokste furuer, noen stående døde trær. I forbindelse med grøftene er det ulike grasarter som ikke ellers vokser på myra. Vegetasjonstypen kategoriseres som skog-/krattbevokst fattigmyr (K1). (Fremstad 1997). Registrerte karplanter på myra er: torvmyrull, smyle, tyttebær, blokkebær, røsslyng, gran, furu, bjørk, arter av spangnum spp, kvitlyng, kreklyng, trumpelav, multer, torvull, dvergbjørk, sennegras og tranebær, samt ikke artsbestemte graminider.

Det er stor dødelighet på yngre furuer som følge av beiting fra elg.

4.2.2 Naturtyper

Gampmyra N (BN00001295) er registrert som rik sump- og kildeskog, med verdi viktig (B) (Naturbase), registreringen er fra 2012. I 2014 ble lokaliteten befart av Statens vegvesen og det ble fastslått at naturtypen rik sump – kildeskog ikke er korrekt kartfestet. Naturtypen finnes trolig i tilknytning til elva Terningåa og ikke på selve myra. Denne observasjonen stemmer med resultater fra feltbefaringen som ble gjennomført i 2015. Det er ikke registret verdifulle naturtyper innenfor planområdet.

4.2.3 Artsforekomster

Det ble ikke gjort funn av rødlistede arter.

Den fremmede hageplanten Hagelupin, *Lupinus polyphyllus* er registrert langs eksisterende rv. 3. Planten har svært høy risiko for å spredning i naturen.

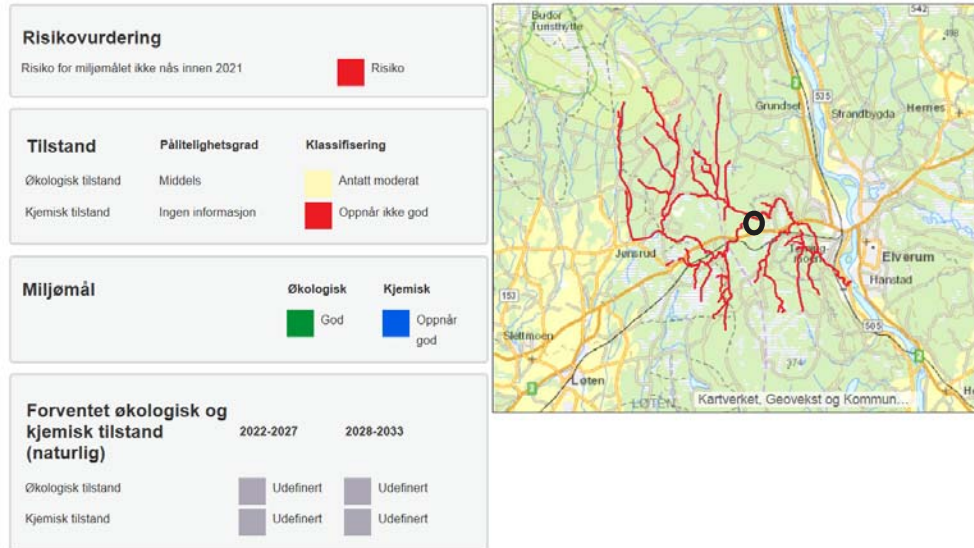
4.3 Landskapsøkologiske sammenhenger

Gampmyra og tilgrensende områder er vinterbeite for elg. Det er registrert beiteskader på bjørk og furu.

4.4 Vannforekomster

Gampmyra drenerer til elva Terningåa som ligger nord for tiltaksområdet. Terningåa er en del av vannforekomsten Terninga ID 002-1469-R i Vann-nett. Elva er klassifisert med antatt moderat økologisk tilstand og har redusert kjemisk tilstand. Elva har flere utfordringer og det er risiko for at fastsatte miljømål ikke nås innen 2021.

Terninga

Figur 5 Vannforekomsten Terninga, drenerer til Glomma syd for Elverum. Gampmyra er markert med ring i kartet t.h. Kilde: Vann-Nett.

5 Verdi

Tiltaksområdet har trivielle arter for regionen. Det er ikke gjort funn av verdifulle naturtyper. Myra har økologisk verdi fordi den blant annet fungerer som lager for CO₂. Naturmangfoldet innenfor tiltaksområdet vurderes til å ha liten verdi.

6 Konsekvenser av massedeponiet

Arealbeslag av massedeponi fører til at eksisterende naturmangfold vil bli fjernet og topografien vil bli endret. Myra binder CO₂ og vann. Massene som tilføres vil inneholde karbon, særlig ettersom de er iblandet en del stubber og røtter og annet organisk materiale. Når skogen reetableres innenfor planområdet vil bindingen av karbon fortsette. Tiltaket vil føre til at myras binding av vann trolig vil opphøre og vannet dreneres ut til Terningåa.

Tilførte masser vil gi tilførsel av organisk materiale, dette vil kunne føre til økt avrenning av næringsstoffer til elva Terningåa.

Tiltaksområdet er planlagt tilbakestillt til skogdrift, ved avslutning av deponering av masser. Det vil ta mange år før området er revegetert og det naturlige marksjiktet er etablert.

Områdets funksjon som elgbeite vil opphøre i anleggsperioden, men det antas at elgen har tilgang på mat fra nærliggende områder.

Tiltaket kan føre til spredning av svartelistede karplanter. Konsekvensen av tiltaket vurderes til lite negativt for naturmangfoldet.

7 Forslag til avbøtende tiltak

Avrenning av næringsstoffer fra deponiet anbefales kontrollert og eventuelt sedimentert for å redusere faren for forverring av elva Terningåas kjemiske og økologiske tilstand.

Før anleggsstart og i plantenes vekstsesong bør forekomsten av svartelistede plantearter registreres og kartfestes. Program for håndtering av svartelistede plantearter bør utarbeides som en del av ytre miljøplan. Deponiet bør tilsås/revegeteres med stedegen vegetasjon for å redusere faren for hurtig oppblomstring av svartelistede arter.

8 Supplerende undersøkelser

Det er ikke behov for supplerende undersøkelser.

9 Naturmangfoldloven kap 2- forslagstillers vurdering

De miljømessige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet for å vurdere om prosjektet kan gjennomføres.

Lovens formål er:

"... at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur ..."

I dette kapittelet er prosjektet vurdert for å se om kravene i §§ 8 – 12 er ivaretatt, eventuelle tiltak er listet opp og det er henvist til rapporter der det er relevant. Den endelige vurderingen om prosjektet tilfredsstillende kravene i naturmangfoldloven må avgjøres av offentlig myndighet.

Kunnskapsgrunnlaget §8

Det foreligger god og oppdatert dokumentasjon av naturen i planområdet. Planområdet er befart i både 2014 og 2015. Til tross for at begge befaringene ble gjennomført sent i vekstsesongen, antas det at naturmangfoldet på stedet er godt kjent og at informasjonen er tilstrekkelig som grunnlag for videre arbeid. Registrerte arter er trivielle og vanlige for regionen. Området er påvirket av drenering og skogsdrift.

Føre-var-prinsippet §9

Fordi kunnskapsgrunnlaget er godt er konsekvensene av tiltaket i forhold til naturmangfoldet godt kjent. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig, ved oppfølgende registreringer av svartelistede karplanter. Det er liten fare for at tiltaket vil ha store og ukjente negative konsekvenser for naturmangfoldet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til å kunne vurdere hva som går tapt. Det anses lite sannsynlig at ikke registrerte verdifulle naturmiljøer vil gå tapt.

Økosystemtilnærming og samlet belastning §10

Arealbeslag er en av de store truslene for naturmangfoldet. Utbygging av ny riksveg vil øke belastningen på naturmangfoldet i området. Tiltaket medfører tap av natur i form av arealbeslag. Terningåa med tilhørende sidebekker vil bli påvirket av anleggsvirksomhet med økt mengde partikler i vannet. Sett i en større sammenheng vil den samlede belastningen på vannmiljøet ikke utgjøre stor belastning på hovedelva Glomma. Tiltaket utgjør lite sett i en større sammenheng.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver §11

Kostnadene, inklusive avbøtende tiltak, bæres av Statens vegvesen.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12

Det legges som en forutsetning at de mest miljøforsvarlige teknikker legges til grunn. Avbøtende tiltak anbefales gjennomført for å ivareta naturmangfoldet best mulig:

- › Avrenning av næringsstoffer fra deponiet anbefales kontrollert og eventuelt sedimentert for å redusere faren for ytterligere forverring av elva Terningåas kjemiske og økologiske tilstand.

- › Før anleggsstart og i plantenes vekstsesong bør forekomsten av svartelistede plantearter registreres og kartfestes. Program for håndtering av svartelistede plantearter bør utarbeides som en del av ytre miljøplan. Deponiet bør tilsås med vegetasjon for å redusere faren for hurtig oppblomstring av svartelistede arter.

Lokaliseringen av tiltaket er nær eksisterende infrastruktur og ny veg. Lokalisering av massedeponi nær anleggsområdet vil redusere behovet for transport av masser.

10 Kilde

Litteratur

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper - Verdsetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Fremstad, E. 1997 Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Grønlund, A., Bjørkelo K., Hysten G., Tomter S, 2010. Lagring og opptak av CO₂ og andre klimagasser. 2010. Bioforsk. Rapport nr 162/2010. 37 sider.

Guldseth, Siri og Bant Clarie. 2014 Rv 3/25 Befaring av Gampmyra for mulig massedeponi. Statens vegvesen. 6 sider.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Internett

Artsdatabanken <http://www2.artsdatabanken.no/>

Artskart: <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Naturbase: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

NGU Berggrunn: <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

NGU Løsmasser: <http://www.ngu.no/no/hm/Kart-og-data/Losmasser/>

Skog og landskap: <http://kilden.skogoglandskap.no/>

Vann-nett: <http://vann-nett.no/portal/>

Statens vegvesen
Region øst

Postboks 1010 Nordre Ål 2605 LILLEHAMMER
Tlf: (+47 915) 02030
firmapost-ost@vegvesen.no

vegvesen.no

Trygt fram sammen